

Nemzeti Társalkodó.

December' 29-dik napján 1832.

E r d é l y n e k

Magyarországhoz való függéséről

„Est quaedam in rebus insita vis majorum instituta tueri, sacris ceremoniis retinendis sapientis est.“ —

Cicero:

Hogy Erdély, a' magyar birodalomnak, és kormány-alkatnak kezdetétől fogva a' magyar koronának nemcsak vér-tagja, de oda tartozó része is lett, 's Erdély is ön magát annak tartotta, 's vallotta légyen: minden tagadásán, és kétségen kívül való dolog, csalhatatlan bizonysgot nyújtván erre ős atyáink', 's nemzetünk' története.

De Magyarország is Erdélyt elválhatatlan részének ismérte örökké, mert ugyan is régi dicső Királyink végzései, és koronázáskor adott hit-levelei azt mutatják, hogy midőn a' magyar nemzet királyait ezen fenséges méltóságba béiktatta; azon egyezésekben, melyeket a' koronázandó új Királlyal kötött, Erdélyt is, mint Magyarországnak köztagját névszerént béiratta. Bizonyítja ezt (a' többi között) I. Mátyás Király' 1464-beli hit-

levelének 15-dik cikkelye, melyben Mátyás Király koronáztatása után köteleztetik, hogy Tót, és Erdélyországait minden régi jó szabadságokban, 's szokásokban megtartja: „*Regnum nostrum Slavoniae, et partes Transilvaniae in omnibus antiquis bonis libertatibus, et juribus suis conserventur*“ Katona Tom. XIV. p. 695. Nem is neveztetik itt Erdély *Regnum*nak, országnak hanem csak mint Magyarország, az Erdőkön túl való része (*partes Transilvaniae, partes transilvaniae*).

Hasonló kötelezéssel erősíté-meg 2-dik Ulászló Király is az erdélyi törvények megtartását, 1492-diki hitlevelének 1-ső cikkelyében: „*Imprimis, quod Regia Majestas Regnum Hungariae cum caeteris Regnis, scilicet Dalmatiae, Croatiae, Sclovoniae, et partibus Transilvanis, ac provinciis sibi subjectis, dominosque Praelatos, et Barones, omnes Ecclesias, ecclesiasticasque personas, ac nobiles, et Civitates, nec non caeteros incolas, et inhabitatores eorundem regnorum, et partium Transilvanarum conservabit in antiquis juribus, privilegiis, immunitatibus, et consuetudinibus approbatis, in quibus scilicet per divos quondam Reges conservati, quibusque gavis, et usi fuerunt, ita, quod nullas prorsus novitates, quemadmodum quondam D. Mathias Rex, in eorundem detrimentum, et oppressionem, contra hujusmodi antiquas libertates ipsorum, sub aliquo quesito colore introducat: introductas vero per eundem quondam ser. D. Mathiam Regem*

aboleat: contributionem vero, seu taxam unius floreni nulla ratione exigat, sed antiquis, justis, ordinariis, et consuetis proventibus regalibus sit contenta.“ Katona Tom. XVII. p. 341. 342.

A' szerencsétlen mohácsi ütközet (1526, Aug. 29) számtalan veszélyt hozott maga után Magyarországnak minden részeire, és I. ső Ferdinand', 's Zápolya János úraló vágyja (Herrschaft) alkalmatosságot nyújtott, és tágas útat nyitott a' magyar nemzet' meghasonlására, és a' belső, és külső békességnek hosszas időre való számkivetésére: két szomszédos hatalmas Császárnak 'sarnoki karjai kapdosták fegyveres, és vérés kézzel Magyarország' részeit, ugyannyira, hogy a' Magyar magyar hazájában nem tudta, Pogányt, vagy Keresztényt uraljon é? Ezen veszélyes körületek, és Erdélynek szomorú sorsa szülték, hogy Erdély, és Magyarországnak némely vármegyéji kénytelenítették anya-hazájoktól megválni, és nemzetiségeket tulajdon erejekkel, a' szüntelen való csatáknak, vérontásoknak, és pusztításoknak közepette is fentartani, és oltalmazni. De ezen elszakadást kívánta Európának akkori politikája is, mert a' török hatalomnak árvíz gyanánti nevedése minden bírodalmakat rettegésbe hozott; gátot kell vala ez ellen vetni, és így húzamos időig gyengítették Erdély és Magyarországnak részei a' mindent lerontó habok erejét, és gátolták azoknak tovább hatásokat.

Keserves ugyan az ezen időkre való vissza tekintés, nem tehetem mindazátal hogy itt ne emlitem egy akkori nép-dalnak e' sorait:

Héj! be szép vagy magyar nemzet;
Téged' bajnok-erő nemzett,
Folyt immár elég véred,
De jutalmát héj mikor éred?

Valamint ezen elszakadásra Erdélyt nem valami idegenkedő, vagy örökös elválást ohajtó szándékja, hanem csak a' mostoha időnek elkerülhetetlen viszontagsága, 's maga megtartásához vonzó kötelessége indította, úgy Magyarország is látván, hogy a' Töröknek rettentő hatalma miatt Erdély a' különös fejedelemségről le nem mondhat, 's a' régi egyesülésre ^{erővel} úgy vissza nem térhet; hogy magát, és Magyarországot is utolsó veszélyre ne juttassa, az időnek bölcsen engedett, 's maga vér-tagjait kimélvén, meghagyta Erdélyt konnyi fejedelmeinek független igazgatásában; úgy mindazátal hogy a' magyar koronától örökre el ne szakadna, hanem idővel, midőn a' kedvező szerencse alkalmatosságot nyújtana, térne vissza Magyarországhoz. — De addig is, míg ezen régtől ohajtott idő valójában el jöhetett volna, atyafi magyar nagy hazánk nem csak arra intézte törekedéseit, hogy Erdélynek törvényei, és ősi szabadsági sértetlen maradjanak, hanem hogy idővel Erdélyt megént magához kapcsolhassa, a' mint ezt Magyarország, és Erdély között sok rendben szerkez-

telett egyezések, békességek; és frigykötések bizonyítják, u. m.

1-ső Ferdinánd és Zápolya János között, Nagy Váradon 1538-ban kötött békeségnek 7-dik cikkelye: „Transilvania vero subditione, potestateq. Ser. Joannis Regis permanente, et hoc vita ejus durante. Ex quo autem nunc Ser. D. Joannes Rex uxore, et liberis careat, posteaquam Dei vocatione ex hac luce discesserit, etiam si filium tunc haberet, ob respectum tamen salutis hujus Regni et Reipublicae Christianae, quae ex hac pace, et confoederatione, auxiliante Deo, certo sperat, tot malis, quae hoc Regnum annis superioribus undecim, et amplius, perpressum est, finem jam tandem impositurum iri declarans sua Majestas Regia, se decus suum, et familiae, posterorumque suorum postponere saluti publicae, ad hoc condescendit, ut post mortem suam, etiam si, ut supra dictum est, filium haberet, universum Hungariae Regnum, cum omnibus Regnis, provinciis, et *partibus ei subjectis*, et cum omni plenitudine juris regii, administrationeque regni, et provinciarum ipsarum in praefatum Dnum. Romanorum Regem, vel eo interim praemortuo, in filium ejus devolvatur, et condescendat.“

2) 1570-ben Zápolya János 'Sigmund; Maximilian Magyar Királlyal békeséget kötven, akkori történetíró Forgács Ferencz tanú bizonyossága szerint (Comment. Lib. XX), határozottat, hogy Zápolya 'Sigmund Erdélyt

Bihar, Szolnok, Kraszna, 's Marmaros Vármegyékkel éltéig bírja ugyan, de halála után Erdély kapcsoltságát vissza Magyarországhoz.

5) Zápolya 'Sigmund halála után, Báthori István választatván 1571-ben Erdélyi Vajdának, Maximilián Magyar Királytól csak azon feltétel alatt esmertetett meg Erdélyi Vajdának, hogy halála után Erdély Magyarországgal újra egygyesíttessék. lásd Bethlen Farkas Tom. 2. pag. 243.—

4) Nyilván fejtette-ki Magyarország e'beli kívánságát; midőn 1595-ben Rudolph Király, és Báthori 'Sigmund közt kötött békeségnek pontjait országul megerősítette, és törvényes könyvébe béiktatta (Corp. Jur. Hung. T. 1. p. 579) Ezen békeségnek 2-dik cikkelye így következik: „Ut Transylvaniae iurisdictionis, inclusis etiam cunctis iis Hungariae partibus et confiniis, hactenus per principem possessis, penes eundem principem, D. Sigismundum Báthori de Somlyó, eiusdemque haeres masculini sexus, ex propriis lumbis in sua linea recta descendentes, cum iure primogeniturae, eo prorsus modo, quo tempore antecessorum ipsius principis fuerunt, nempe Joannis Stephani et Christophori Báthori, cum omni proventu, iure et antiquo usu, integra absolutaque ita maneat, ut semper merum mixtumque imperium liberamque iurisdictionem in ea habeat: ita tamen, ut suam M. C. ac R. eiusdemque legitimos, successores, Hungariae reges, ipse et sui suc-

cessores pro ipsorum legitimis regibus recognoscant, ac recognitionis et fidelitatis iuramentum semper praestent, citra tamen ius feudi: idque successores quidem tempore mutationis regiminis, tunc videlicet, quando possessionem provinciae acceperint, modernus autem princeps modo: deinde, ut decedente sine haeredibus masculis ipso principe, vel illis superstilibus, at in hac eius linea legitima deficientibus, ipsa Transilvania eique adnexae ditiones, non in alterius, quam in suae Maiestatis eiusque successorum, Hungariae regum, ditionem et potestatem, tamquam verum, et inseparabile membrum, absque ulla contraversia pervenire debeat: et super hoc ipse Princeps se suosque ordines et omnes suae ditionis status iuramento fidei obstringat. Cessante autem haerede in linea masculina moderni Principis, ac ipsa Transilvania, juxta praesentes articulos, ad coronam Hung. devoluta, teneatur tam moderna C. R. que maiestas, quam successores eiusdem, iura municipalia, privilegia et consuetudines, in Transilvania receptas; inviolatas servare, nec ulla ex parte immutare; donationes item omnes et inscriptiones semper pro ratis et gratis acceptare. Tenebitur praeterea rex Hungariae a tempore, quo Transilvania ad coronam devolvetur, unum pro suo placito ex ordinibus Transilvaniae Governatorem seu Vaivodam illarum provinciarum creare. “

5) Ezzel egy aránylatu a' Bécsi békeségnek (mely ugyan Rudolph Király, és Erdélyi vá-

lasztott Fejedelem Bocskai István között kötött) utolsó cikkelye, melynek szavai: „Ad Transilvaniam cum partibus Hungariae, quas Sigismundus Báthori habuit, etiam arx Tokay ei cum omnibus suis pertinentiis nunc existentibus, una cum duobus et integris comitatibus Ugótsa et Beregh, tam intra, quam extra Tibiscum habitis, similiter cum antiquis suis metis, et pertinentiis, et fortalitium Szathmár cum eodem comitatu, conceditur. Duo autem illa oppida, Keresztúr et Tarczal, quum sint oppignorata Sigismundo Rákóczi et Sebastiano Toköli, assentit sua C. Rque maiestas, ut illa per D. Bochkaium redimantur, et ad castrum Tokay more antiquo teneantur et possideantur. Decimae vero Agrienses ultra Tibiscum et aliae omnes similiter ultra Tibiscum maneant ipsi D. Bochkay; intra Tibiscum autem ad rationem suae maiestatis caes. regiae colligantur. Atque haec quidem domino Bochkay iure haereditario habenda conceduntur: si tamen in linea eius masculina ex propriis lumbis et toro legitimo procreati et descendentes non essent; extunc eo facto omnia illi concessa in legitimum regem Hungariae, et perconsequens ad coronam regni devolvantur, ita quod nulli suorum consangvineorum vel affinium eorumque haeredum aliquid iurisdictionis, neque ad principatum, neque ad ditiones et comitatus, ipsi D. Bochkay concessos, ullo unquam tempore sint praetensuri.“

6) Bochkay István halála után Rákóczi

Sigmond, 's utánna Báthori Gábor választatván az Erdélyiek által fejedelemnek, Báthori Gábor uralkodásának elején 1608-ban II-dik Mátyás Magyar Királynak arról adott hitlevelet „hogy sem Erdélyt, sem hozzá engedett vármegyéket el nem idegeníti a' magyar Koronától“ (lásd ezen hitlevelet Batyáni Ignác Leg. Eccles. T. I. p. 663).

7) II-dik Mátyás Király megbékélvén Erdélyi Fejedelem Bethlen Gáborral, 1615-ben Nagyszombaton költ frigy-kötésnek 2-dik cikkelye így iratott: „Transilvaniam, aut partes ditioni ejus subjectas, praesidiaque, et confinia in iisdem habita nunquam a Corona Regni Hungariae abalienabunt.“ — Katoná Tom. XXIX. p. 585. — De ezen ohajtott visszaegyesülését Erdélynek Magyarországgal nem csak tisztán jelentik-ki, de idejét is mikor mehetne ez végben, ejtik ki az Nagyszombati utolsó Frigy-kötésnek ezen szavai: „Quantum ad statum Transilvaniae, Partiumque eidem annexarum attinet, in hac libera electione Principatus, quam nunc habent, per nos, et successores nostros legitimos Hungariae Reges conservabuntur, donec Dei beneficio Buda, et Agria a potestate Turcarum (nisi antea voluerit) eliberabuntur, qua eliberata, Transilvania cum Partibus sibi annexis *in pristinum statum, uti tempore antiquarum Regum*, per officiales regios gubernata fuerat, redeat.“

Ezen végezésnek törvényes ereje mellett

megmaradott Erdély egy különös Fejedelemségben mind addig, míg 1-ső Leopold alatt, 1686-ban a' Magyar, Budát a' Töröktől dicsőségesen visszavette. Ezen esztendőben lemondván Erdély is a' török szövetségről, 1-ső Leopold Magyar Király oltalma alá folyamodott, és vele a' pogányok ellen megmásolhatatlan örökös frigyét kötött. " Katona Tom. XXXV. p. 209. — Ezt megerősítette 687-ben azon égyezés által is, melynek közben-járója Lotharingiai Károly vala, Katona Tom. XXXV. p. 385. — Végre pedig 1686-ban Pünköst-havának 9-dik napján Erdély magát nem csak 1-ső Leopold Magyar Király oltalma, de hatalma alá is bocsátotta ezen nevezetes szavakkal: „ingenuit a seculo et quod excedit, sub oppressione Turcica infelix Transilvania, suoque orbata legitimo Rege, atque domino, inter tot bella, clades incendia, et intestinas, cum quibus conflictabatur, discordias, vix non ad extremum praecipitata est exitium. Manebit in aeternitatem temporum historiarum monumentis inserta fatalis tragaedia, quam hoc Regnum sub protectione Turcica, et inter discordantes principes sustinuit. Jam redit *ad Regem Hungariae*, a quo fatorum invidia, et ambitiosis nonnullorum ausibus segragatum erat, et amplectitur paternam et validissimam protectionem augustissimi Leopoldi I. Rom. Imperatoris, et Hungariae Regis haereditarii, magni, felicis, justis, invicti, ejusdemque successoris, moderni serenissimi Regis Josephi;

cujus vitam, et thronum Deus sospitet! et futurorum haereditariorum Hungariae Regum (prouti in novissima diaeta Posoniensi declaratum est) ex universali statuum consensu, votisque unanimibus, quae a multo tempore ad consequendam hanc felicitatem, ad sinum divinae misericordiae effudit.“ (MSS. Biblioth. Colocensis p 307. — Eredeti-képpen pedig megvagyon Bécsben az udvari levéltárban).

Erdélynek ezen hodolását 1-ső Leopold, 1-ső Apafi Mihály halála után, nem úgy mint austriai Uralkodó, hanem mint Magyarországi Király elfogadta, és nyilván is vallotta, hogy Erdélyt mint Magyarországnak régi tagját vette bírodalma alá, 's ugyan azt nem más igazsággal, hanem a' milyennel a' Magyar koronát viseli, kormányozni fogja. Ezt bizonyítja azon útasítás, melyet 1-ső Leopold 1695-ban Szt. György-havának 29-dik napján az Erdélyi Fő Kormányzónak (Gubernator) adott: „Postquam divino nutui placuit *Transilvaniam antiquissimum Hungariae Regni membrum olim per injuriam temporum ab eodem avulsam, nostro et serenissimi Romanorum et Hungariae Regis Josephi filii nostri charissimi, nostrorumque Successorum Hungariae Regum legitimo imperio, postliminio restituere, eamque suam enixam voluntatem fideles et charissimi Transilvaniae Status jam inde ab anno 1688 decenti sua declaratione nobis transmissa professi essent, ect.*“

Éz okból történt, hogy minekutánna a' felséges austriai fiu-ágnak magva-szakadtán, a' birodalom öröklését a' magyar nemzet a' leány-ágra is önként kiterjesztette, Erdély ezen öröklést nem elébb, és nem különben, hanem az 1723-beli magyarországi articulus szerént vette hé, és állította-meg: 's főképen azon okból is, ne hogy a' Magyar koronától elszakadjon, és valami idegen igazsággal (jussal) bírattassék; és ugyan ez okból indítván Mária Theresia, uralkodásának elején az akkori Magyarország gyűlésén, 1741-ben magát, és minden maradék-arra kötelezte, hogy Erdélyt, mint magyar koronához tartozó országot, és mint Magyar Királyok, fogják kormányozni, 's bírni. „Publicis etiam constitutionibus Regni inserendum resolvit benigne S. Regia Majestas, quod Transilvaniam, veluti ad Sacram Regni Hungariae coronam pertinentem, tam eadem, quam successores sui, qua Reges Hungariae possidebunt, et gubernabunt.“ art. 18. a. 1741. Katona Tom. XXXIX. p. 159.

Mivel pedig I-ső Jó'sef, VI. Károly, és Mária Theresia, uralkodások kezdetén Magyarországnak adott hit-levelekben (Diploma inaugurale) Erdélyt belé nem' foglalták, II-dik Jó'sef pedig semmi hitlevelet nem adott, azért Erdélynek Rendjei, 1790-ben tartatott országos gyűlésekkor mind az udvart, mind pedig Magyarországot megkérték; hogy ezután a' királyi hitlevelbe, és esküvésbe Erdély is bé tétessék, és iktattassék, (lásd protocol.

Diaetal. 1790. p. 74) és ez telyesedésbe is vétetett.

Gróf Kemény Jó'sef
Magyar Tudós Társaság Tagja.

Könyvesmértetés

Estike I. Kötet. Kolo'svárt 1833. az Ev. Ref. Kol-
légyom' Könyvnyomt. intézetében. Barra Gábor
igazgatása alatt. kis 8-ad rét. 135 lap.

Hálás köszönet Barra úrnak, hogy a-
lig kezdett tisztje' zsengejéül ily kedves új
esztendei ajándékot nyújtja, mely mind kül
díszére, mind tartalmára nézve érdemes nem
csak a' varró párna, vagy kötő kosár mel-
lett helyet foglalni hanem az ezüsttel rakott
öltöző asztalkákon is, (mely magyar könyv-
nek még most mérész ohajtás) megszenved-
tetni. Ohajthatni, hogy az olvasó közönség
részvétele alkalmassá tegye a' kiadót gyak-
ran, 's nem csak szerény, bár kellemteli es-
tikékből, hanem hathatosbb illatu, 's ragya-
gobb színű virágokból fűzött bokrétákkal
megajándékozni minket. Az előttünk álló kö-
tetnek alkotó részeit, nem mint bíró, mely-
re kevés románbeli olvasottságunk just nem
ád, csak mind számadó szemlélő, némely el-
szórt észrevételinkkel kísérve esmertetni szán-
dékunk. —

A' sórt Ujfalvi nyitja-meg egy psycho-
logico-conversatioi-elbeszéléssel. Ebben noha

némely ideák, és situatiók olvasottakra emlékeztetnek: a' fő gondolat, az egésznek egybe szövése mindazon által, és az előadás franciaihoz közelítő elevensége eredetiséget, még pedig szerentsést mutatnak *) Vég haladást kívánunk, U. úrnak tudunkra nyilvánosan csak most kezdett pályáján, 's kérjük jövődő festéseinek nagyobb vásznakat is feszíteni-fel, hogy az érdeklő munka ne sajnáltassa oly korán végétét.

A' *Vastömlötz*, Fogarásitól. Ezt Skizznél, bár eleven ecsettel, saját vonásokkal 's képzetet elfogó bájjal festett skizznél egyébnek nem mondhatni.

A' Skizzeknek két környület adhat becset; vagy mint egy korán elhunyt tálentumnak, melyet az idő, vagy néha az inség kifejteni nem engedett, mutatkozásai; vagy mint egy elesmért érdemű, 's elvégzett számos munkájival magát dicsőített láng-ész elhullott darabjai, melyeket tisztelőji (mint a' Dalaj Lára nyálát a' tibeti Vakhil) gondosan felszednek, tarthatnak azok számot figyelmünkre. Minthogy F. úr nyilván egyik Categoriába sem kívánja magát tétetni, bánható, hogy szerencsés gondolatját, egy mesterségesebben öszvefűzött költemény epizodá-

*) Jegyzés: A' múlt idők grammaticai használásában nem látszik még egészen tisztában lenni a' Szerző, a' honnan, különösen az elején munkájának, a' félbe, és egészen múltak mintegy bátortalanul zavarognak. Továbbá az ily kitétel: „Semmi semárult-el valamely jelenlételt“, magyarul mondottnak nem esmérjük.

jává nem hagyá lenni, mint Dante Ugolino-ját. Így a' mint van, motivum, és érdeket ébresztő környületek nélkül, a' pokoli machina utolsó roppanása részvételünket is megfojtja. A' Catastrophá szomszédjában csaknem botránkoztató ellenetben álló Ludas Matyi állítását, pedig a' Don Miguel vasaiban szenvedő szerencsetlenek, 's egy tévedt politika O.....i áldozati hangoson tagadnak.

Angelica. Egy trifolium, Gratiák kezeitől alkotva. Angelica a' tárgya, Luiza írta, Lina fordította. A' recensio az ily gyengéd Psyché képekhez nem mer közelitni, félve ne hogy durva kezeivel az aetheri port letörölje azoknak lepke szárnyairól. —

Szeretet és Hűség eredeti darab, ismét töredék, vagy anecdota, melynek mássát az életben ugyan gyakran fellelhetni, de szerzője úgy látszik nem jó tacticus, mert egyszerre, két oldalról húz ellenséget nyakára. A' satyrai ostor kényes fegyver ha vigyázva nem csavargatja az ember, hamar ön szemébe csap vele. —

Végre az egész kötetnek felét Ortleppnek egy novellája foglalja el ily cím alatt: *Tivadar és Adelájd*, egy érzelgartistábrándozpedantiphantásmagoria, sem jobb sem rosszabb, mint száz megszáz társai, a' minden évi Zseb könyvek halmozatit borító ár, olvasása sem különösen - kedves, sem kedvetlen érzést nem hágy maga után, ohajtjuk, hogy Solymosi úr megkülönböztetett, 's erőltetlen fordítói könnyűségít, 's táalentumát na-

gyobb becsü 's kiterjedésü észmivékre fordít-
sa. Nevezetesen a' mi a' jelen gyűjtemény
követő kötetei érdemét is voltaképp emelő kör-
nyület volna; Zschokkénak századunk jobb
géniussát lélekző; részint komoly; részint hu-
moristica; de mindég szív- és ész fogláló
novelláji fordításával valódi szolgálatot ten-
ne, a' tanuság kesernyés orvasságát csak méz-
zel kent ajku csészékből hörpölő olvasóknak.

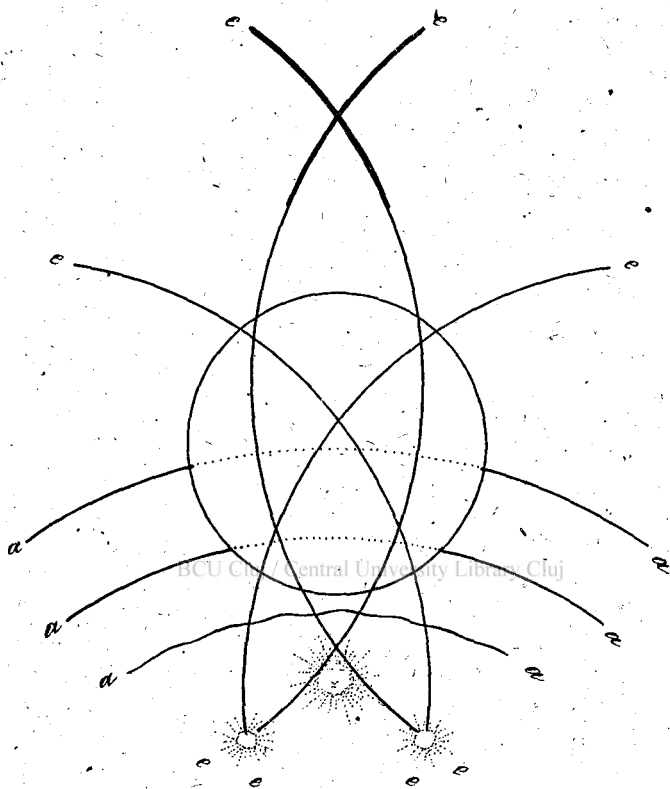
Még két szóm van: egyik intő a' kia-
dóhoz, hogy egyébaránt kedveltető formá-
ban öntött mívét, a' nyüsgő nyomtatási; hi-
báktól tisztábban törekedjék szárnyra ho-
csátni, mert egy helyen szinte úgy jártam,
mint az a' classica nevelésü ifju, ki egy könyv
sarkán ezen czímet látván: „Ciceronis Opera“
felkiáltott, bámulta Cicero universalis láng
eszt, hogy még operát is irt; és a' 66-
dik lapon gondolkodóba jöttem; mik lehet-
nek a' Homerus Thesisei; minthogy eddig-
elé a' Históriából csak a' Lutheré, 's ujon-
tában Harmsei valának előttem esmértesek.

Második szóm ezen levelek olvasójához;
kiknek az általam jelentett könyvecske még
nem jutott volna kezekhez, és kiknek azt egy
pár üres órájok kellemetes eltöltésére biz-
vást ajánlhatom.

Bohogyi.

Hibák a' N. Társ. 25 szám darabjában:

lap.	389.	sor	11.	szaladott	olv. haladott.
„	391.	„	17.	szökellve	olv. szükölve.
„	392.	„	13.	folytatását	olv. folyását.
„	392.	„	32.	Ugyan	olv. P. Ugyan.

BCU Cluj / Central University Library Cluj